

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО І КАРПАТСЬКА УКРАЇНА (Виступ під час зустрічі професорсько-викладацького складу, студентства та громадськості Ужгорода з Л.Г.Лук'яненком 13 березня 2005 року)

Сьогодні гостем Ужгородського національного університету і громадськості Закарпаття є легендарна постать національно-визвольних змагань українського народу, один з лідерів дисидентського руху, засновник і голова першої офіційно зареєстрованої політичної партії в Україні – Української республіканської партії, герой України Левко Григорович Лук'яненко.

Пригадую 1990 рік. Тоді, в липні місяці, мешканці закарпатських міст і сіл Ужгорода, Хуста, Міжгір'я і Келечина вшановували світлу пам'ять президента Карпатської України о. Августина Волошина. Серед запрошених гостей був і тодішній голова Української республіканської партії Левко Лук'яненко. Він виступив на науковій конференції, присвяченій Карпатській Україні в Міжгір'ї, а потім взяв участь у багатотисячному мітингу на батьківщині Августина Волошина в селі Келечин. В ухвалі, яку прийняли учасники святкувань, відзначалося: «Віддаючи данину пам'яті президента Карпатської України Августина Волошина, вважаємо за необхідне: 1. Добитися перевезення праху А.Волошина на Закарпаття і перепоховати його. 2. Встановити пам'ятні знаки в Хусті – тодішній столиці Карпатської України і в Келечині, де народився Августин Волошин. 3. Спорудити пам'ятник видатному державному діячу, президентові незалежної Карпатської України, жертві сталінського беззаконня Августину Волошину». Присутній на конференції Народний депутат України Л.Г.Лук'яненко вніс пропозицію про спорудження пам'ятника Августину Волошину в столиці України м.Києві. «Він цього заслужив невтомною роботою для блага українського народу», - сказав Левко Лук'яненко.

З того часу пройшло 15 років. За цей період змінилася Україна, відбулися суттєві зміни щодо підходів до трактування істориками подій 1938-1938 років. Карпатська Україна повністю реабілітована, а матеріали про неї поміщені в підручниках з історії для шкіл та вищих навчальних закладів. У наш час немодно паплюжити Карпатську Україну, яку сучасна історіографія визнає одним з етапів українського державотворення в ХХ столітті. Президент Карпатської України Августин Волошин навіть удостоєний посмертно звання «Герой України», а один з його ювілеїв відзначався на загальнодержавному рівні. До всіх цих змін, які відбулися за останні 15 років у значній мірі причетний сьогоднішній наш гість Левко Лук'яненко. Однак, це лише один із штрихів до його політичного портрета, один із аспектів його різнопланової діяльності для блага українського народу, нашої історії та культури.

Сьогоднішня зустріч із Левком Григоровичем є дещо символічною. Вона відбувається напередодні відзначення громадськістю Закарпаття 66-ї річниці з дня проголошення незалежності Карпатської України. Ми маємо всі підстави стверджувати, що дисидентський рух, національно-визвольні змагання українців у 60-80-х роках уже минулого століття були етапом українського державотворення, який увінчався славнозвісним і багатоочікуваним актом 24 серпня 1991 року. Беззаперечним є і той факт, що без національно-визвольних змагань 1918-1919 та 1938-1939 років незалежна Україна була б неможлива.

Левко Григорович вніс вагомий вклад до вивчення історії національно-визвольної боротьби українського народу. Ця тематика присутня для всіх його книг, починаючи від «Сповіді у камері смертників» та «Вірю в Бога й Україну» до просвітницько-публіцистичної праці «Національна ідея і національна воля», презентація якої відбудеться сьогодні в стінах Ужгородського національного університету. Сьогодні ми

багато цікавого і маловідомого почуємо про Левка Григоровича, сподіваюсь, що й наш гість поділиться своїми думками про теперішній стан та майбутнє України.

На завершення хотілося б навести кілька рядків із найновішої книги Левка Лук'яненка, які, на мій погляд, надзвичайно актуальні: «Державницька ідея передбачає, що в свідомості всіх станів і громадян є розуміння необхідності служити спільній справі, що, окрім інтересів свого стану і своїх особистих, є ще інтерес понадстановий, загальний для всіх, і що для захисту своїх особистих інтересів необхідно спочатку захистити ціле». Якщо ми дотримуватимемось цього постулату, він стане нашим глибоким, внутрішнім переконанням, тоді нам нема чого боятися реставрації старих порядків, відновлення тоталітаризму чи авторитаризму. Тоді ніхто і ніколи не поставить під сумнів нашу перемогу на президентських виборах, внаслідок якої ми маємо українського президента, перший по-справжньому український уряд, який проводить не проющенківську політику а проукраїнську.

Шановний Левку Григоровичу, дозвольте Вас ще раз привітати в стінах найстарішого вищого навчального закладу в Закарпатті, побажати Вам міцного здоров'я, творчої наснаги, нових здобутків на шляху українського державотворення.

НАШІ НЕЗГОДИ

Наприкінці ХІХ століття видатний публіцист і вчений Г.В.Плеханов, якого Ленін назвав „першим марксистом” Росії, видав книгу „Наші незгоди”, в якій розгромив народницьку ідеологію, хоч сам свого часу був народником. Я подумав, що назва його праці найкраще підійде для даної статті. Тож нехай мені вибачать читачі за цей в деякій мірі плагіат.

Я рідко беру участь у дискусіях, які ведуться останнім часом на шпальтах „Радянської Верховини”. Але це не означає, що я їх засуджую. Навпаки, вважаю їх важливими і необхідними, важелем процесу демократизації, яка триває в країні і яку ми вітаємо. В цьому відношенні газета займає правильну позицію.

11 жовтня ц.р. (стаття опублікована в 1990 р. – М.В.) районка опублікувала статтю А.Сюгай „Я не згідна з І.Сопком”, яка змусила мене взятись за перо. Скажу відверто, вона мене обурила, особливо заключна її частина. Не тому, що авторка піддає критиці НРУ за перебудову (Рух), а тому, що вона не наводить аргументи. Щодо виходу з рядів КПРС і дискусії навколо цього в „РВ”, скажу таке. Я глибоко переконаний, що це особиста справа кожної людини: вийти їй з рядів партії чи ні, обнародувати в газеті свої думки чи ні. Повернусь до вже згаданого Плеханова, який був народником, потім марксистом, а помер як один з лідерів меншовиків.

Вважаю, що А.Сюгай не мала підстав так категорично заявити, що І.Сопко вийшов з рядів КПРС „по чиїсь підказці” і висловив свої думки в районній газеті. Щоб так висловитись, треба оперувати доказами. Я б, наприклад, не наважився так сказати про статтю авторки. Та перейду, однак, до головного...

Все, що сказано в статті про Рух є не що інше, як фальсифікація, а точніше – необ'єктивність. Дозволю собі навести рядки із згаданої вище статті: „Основна форма діяльності Руху – це мітинги і мітинги. У села вони майже не потикаються, бо селянам мітингувати і страйкувати ніколи...”. Змушений внести ясність. Районна організація НРУ за перебудову провела мітинги в цілому ряді сіл. Так, наприклад, екологічний мітинг відбувся у Синевирі, а нещодавно М.В.Ворон написав статтю про мітинг у Торуні.

Звичайно, А.Сюгай права, говорячи, що селяни зайняті роботою, однак на мітинг в Синевирі їх прийшло чимало. І тут вони були не просто слухачами, а й відверто